

Sicole

Li fråze et l' fråzlete

Ene fråze, c' est ene shûte di mots ki mostere ene idêye. E walon, et dins les ôtes lingaedjes siccîts e l' alfabet latén (et kécfeye ossu e cirilike), ene fråze atake avou ene grande lete et finit avou on pont.

Li tchvå saetche li tcherowe.

Ene fråzlete, c' est ene pitite fråze avou on viebe, mins k' est rataetcheye a èn ôte **mwaisse viebe**.

Po vni a Bive, dji passans pa Graide.

A çk' on dit, ci måjhon la **åreut broûlé** d' on feu di tchminêye.

Il **est** mwais paski s' feme n' a nén vlou ndaler avou lu å teyåte a Poitchrece.

Li fråzlete condicionante

Ene fråzlete condicionante, c' est ene fråzlete ki cmince avou l' divancete « si ». Si elle est spotcheye, c' est « s' ».

Gn a troes sôres di fråzlete condicionante

* dins des fråzes possibes dins l' avni :

S' i fwait bon, dji irè pormoenner dins les bwès.

* dins des fråzes impossibes

Si bobone vicreut co, ele nos freut des vòtes.

* dins des fråzes k' årént polou esse possibes, mins ki nel sont pus

Si Djowele avaxhe avou on djoû d' condjî d' pus, ele nos åreut vnou dire bondjoû.

= **Si Djowele åreut yeu on djoû d' condjî d' pus**, ele nos åreut vnou dire bondjoû.

Les tins dins l' fråzlete condicionante

* po les fråzes possibes dins l' avni : indicatif prezintrecep

* po les fråzes ki n' sont nén u ki n' sont pus possible : li condicioneu u padecô li suddjonctif (payis d' Lidje).

Sicoles di rfondou walon d' Bive do 19 di måss 2019

Eciclopedeye :

Li salåde ordinaire

C' est ene verdeur avou des grandès foyes, li pus corante po fé on plat lomé del minme manire (salåde).

Les scaroles

C' est ene ôte sôre di verdeur ki s' mindje come salåde.

Les doucetes u orayes-di-live u salåde di blé

C' est ene pitite verdeur k' on seme diviè l' moes d' awousse. Elle est l' dierinne a dmorer e corti, disk' å moes d' decimbe. Elle pout minme passer l' ivier minme s' i djale (nén trop foirt cwandminme).

Les veas d' måss u les bikets d' avri

C' est des walêyes ki s' dinèt d' on plin côp, e moes d' måss u e moes d' avri.

Pacô, gn a minme des gurzeas, u des flotcheyes di nive.

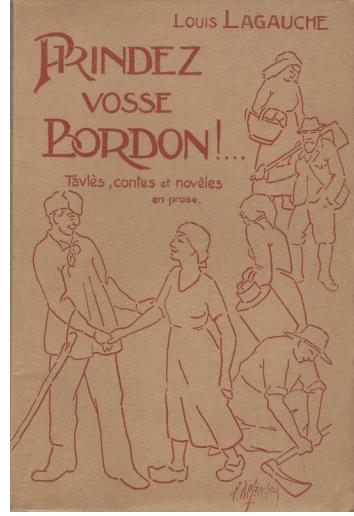
I gnè pout ossi awè dl oraedje.

Divant k' a n' schoye : gn a ene noereur å Coûtchant, k' avance doûçmint.

Après : i pout gn aveur ene bele trawêye (avou on bea solea)

Belès-letes

	Louis Lagauche	
<p>C' est on scrijheu e walon do payis d' Lidje. Il a scrît on moncea d' lives e walon, mins pus sovint del powezeye u des tchansons. Mins « Prindoz vosse bordon », c' est on live di ptitès istweres. Il î fwait des foirt longuès frâzes, a môde do francès littéraire.</p>		

Payis d' Heve

Cwand l' floreye Pâke aveut metou l' curé a l' ouxh, ki Rome s' aveut ehåsté do ravoyî ses clotches e leus betchous nis et k' Pâke aveut dné ses cocognes, si l' tins prometeut, dji striméve mi tchapea d' paye et, tot recokesse, dizo les prumirès bâjhes do solo, dj' aléve fé mi ptit toû e payis d' Heve.

L' estchanteu macrea k' on lome « May » hinéve al pougneye des rôzès fleurs so les pîxhîs, droveut avou des doets d' aviedje des blancs boton so les tchersîs, et rafûlée d' ene tinre et rôze capuce les viyès tiesses des melêyes k' alît drener dzo l' crake di leus rozlantès pemes.

Avou les prés tot verts, dedja spités d' magriyetes et d' florins-d'-ôr, li côn d' ouy endè valeut les poennes.

N' est ç' nén cwand l' tere si rschandixh ås hinêyes do prétins ki tot çou ki crexhe foû d' leye si louke so s' pus bea et so s' pus tinrûle.

Portant s' end est insi pol pus ptite potêye come pol pus ritche paxhissee, coula vs nâjhixhreut bén vite si l' estchanteu macrea l' aveut stâré so ene plate tere di castinne, sins nol ôte ratrait, kissemé cial et la sol frisse bouket k' on-z a dvant les ouys.

Ossu, c' est pask' on-z î trove ene rawete ki dj' inme li Payis d' Heve.

Dispu les ptitès foidjes d' ârmurî des nozés viyaedjes di Saive, Moirtî, Housse, Sint-Rmey, et des ôtes, les ptitès foidjes la k' ene eglome tchante ådvins, k' on tcherdin tchante ådfoû, dvins ene gayole, et k' des colons s' pasturèt sol plantche do hapåd d' ene colebire, dispoy les belès teres des ancyins moennes di Vå Diè disk' å payis si rlomé des rmodous, ci n' est k' des doûcès gripetes et des ledjirès dschindêyes. (p. 63-64).

Tchanson

Li melodeye catcheye

Resploe

E fond di m' cour, bén catcheye, dji wåde ene tchanson /
Po cwand rivnèt les måvas djoûs.
Ene viye tchanson tote flouwêye e nosse vî walon,
Ene air al feye vigreuse et doûce.
On resploe k' on tarlate cwand gn a rén ki va,
Ene air sins fé grand tralala,
Ki vos tchantroz covite a vosse toû :
Mi ptite melodeye d' amour.

I.

Cwand li veye toûne al disbâtche / Tot rcatchant li bleu cir / Ça n' sieve a
réen di s' morfonde / Des djournêyes etires.
Mi, dj' ô li plouve ki rixhlêye, / Ki ride so les cwâreas, / Adon, come dj' a-
st ene boune oraye / C' est m' tchanson k' dj' ô e cotjhea.

å resploe

II.

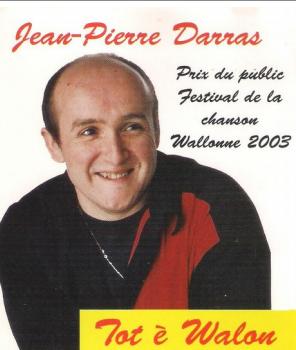
Cwand dj' ô les omes politikes / Dji m' metreu-st a tchoûler. / Dj' elzès
trove bén pus comike / S' il ont l' xhuflét côpé.
Ossu m' arrive pus d' ene feye / D' baxhî l' televuzion. / Ey el plaeced' ôre
totes leus biestreyes, / i m' shonne ki dj' etind m' tchanson.

å resploe

III.

Si vs avoz l' cour al diloujhe / K' n a tot ki toûne li cou ; / Sins foice divant
les esprouves ; / Ki vos vs sintez pierdou,
Radmint vos rprindoz coraedje / Si vs avoz sol costé / Ene air da vosse,
on ptit messaedje / Ki vs rindrè l' gosse di tchanter.

å resploe

Cåzaedje : Nicole Goffart (?),
muzike et tchantaedje : Jean-
Pierre Darras